

Gemeente Renkum

CO2-BELEID N4 2021

Organisatie:	Gemeente Renkum
Contactpersoon:	Melanie Hutting
Adviseur:	Sophie Wijnen
Adviesbureau:	De Duurzame Adviseurs
Publicatiedatum:	3-11-2021

**de duurzame
adviseurs**

Inhoudsopgave

1	 INLEIDING EN VERANTWOORDING	3
2	 BESCHRIJVING VAN DE ORGANISATIE	4
2.1	STATEMENT ORGANISATIEGROOTTE	4
3	 VERANTWOORDELIJKHEID DUURZAAMHEID	5
3.1	ENERGIEBELEID EN DOELSTELLINGEN	5
3.1.1	Energiemanagement actieplan	5
4	 BEREKENDE CO₂-EMISSIONS	7
4.1	DIRECTE- EN INDIRECTE EMISSIONS	7
4.2	EMISSIONS SCOPE 3	8
5	 CO₂-REDUCERENDE MAATREGELEN.....	9
6	 DOELSTELLINGEN.....	10
6.1.1	Subdoelstelling alternatieve brandstoffen	10
6.1.2	Scope 3 Subdoelstelling ketenanalyse elektrisch maaien	10
7	 VOORTGANG.....	11
7.1	VOORTGANG VASTGOED (SCOPE 1 EN 2)	11
7.2	VOORTGANG MOBILITEIT (SCOPE 1, SCOPE 2 EN BUSINESS TRAVEL)	11
7.3	VOORTGANG KETENANALYSE.....	11
8	 PARTICIPATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	13
8.1	INVENTARISATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	13
8.2	ACTIEVE DEELNAME	13
8.3	LOPENDE INITIATIEVEN	13
8.3.1	Groene Metropoolregio	13
8.3.2	Initiatief Renkum verduurzaamt samen	13
8.3.3	Initiatief Schaapsdrift- Energieneutraal bedrijventerrein	14
8.3.4	Initiatief RES (Regionale Energie Strategie)	14
8.3.5	Initiatief Gelders Energieakkoord.....	14

1 | Inleiding en verantwoording

Gemeente Renkum levert (direct en indirect) producten en diensten aan haar inwoners. Met de CO₂-Prestatieladder wordt de gemeente Renkum uitgedaagd en gestimuleerd om de eigen CO₂-uitstoot te kennen en te verminderen. Hoe meer een organisatie zich inspant om CO₂ te reduceren, hoe meer kans op gunning bij een opdracht.

De CO₂-Prestatieladder kent vier invalshoeken:

A Inzicht

Het opstellen van een onomstreden CO₂-footprint conform de ISO 14064-1 norm en daarmee inzicht krijgen in de CO₂-uitstoot van de organisatie.

B CO₂-reductie

De ambitie van de organisatie om de CO₂-uitstoot te verminderen.

C Transparantie

De wijze waarop in- en extern gecommuniceerd wordt over de CO₂-footprint en reductiedoelstellingen.

D Deelname aan initiatieven

(in sector of keten) om CO₂ te reduceren.

Elke invalshoek is onderverdeeld in vijf niveaus. Een erkende certificerende instantie beoordeelt de activiteiten en bepaalt het niveau van de CO₂-Prestatieladder. Hiervoor moeten stappen zijn gezet op alle invalshoeken van de ladder.

In dit rapport wordt het beleid voor CO₂-reductie samengevat. Onder andere wordt er een beschrijving van de organisatie gegeven, worden berekende emissies weergegeven. Ook zullen de maatregelen, doelstellingen en voortgang behandeld worden, evenals de participatie aan sector- en keteninitiatieven.

2 | Beschrijving van de organisatie

Sinds 2017 is de gemeente Renkum, als eerste gemeente in Nederland, gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-Prestatieladder. Echter hebben ze in april 2020 de stap naar niveau 4 gemaakt. Dit betekent dat de organisatie zich niet alleen meer op de eigen emissies richt, maar ook op de emissies welke in de keten van activiteiten van de gemeente worden uitgestoten.

Door middel van het certificaat heeft de gemeente inzicht in haar eigen energiestromen, zoals onder andere het gas-, elektra en brandstofverbruik, maar ook zakelijk gereden kilometers. Hier wordt later in het document dieper op ingegaan.

Gemeente Renkum heeft als doel om in 2025 de CO₂-uitstoot met 50% te verminderen ten opzichte van 2019. In 2040 willen zij hun CO₂-uitstoot met 100% gereduceerd hebben ten opzichte van 2015 en hiermee CO₂-neutraal te zijn. Naast CO₂-neutraal heeft de Gemeente Renkum ook als doel om in 2040 klimaatneutraal te zijn. Gemeente Renkum reduceert namelijk naast CO₂ ook andere broeikasgassen. In dit document wordt alleen gefocust op CO₂ omwille van de CO₂-prestatieladder.

2.1 Statement organisatiegrootte

De totale CO₂-uitstoot van Gemeente Renkum in het jaar 2020 bedraagt 572 ton CO₂. Hiervan komt 359 ton voor rekening van projecten en 213 ton door gebruik van kantoren en bedrijfsruimten. Gemeente Renkum valt daarmee qua CO₂-uitstoot in de categorie kleine organisatie.

	DIENSTEN¹²	WERKEN/ LEVERINGEN
Kleine organisatie	Totale CO ₂ -uitstoot bedraagt maximaal ($\leq$) 500 ton per jaar.	Totale CO ₂ -uitstoot van de kantoren en bedrijfsruimten bedraagt maximaal ($\leq$) 500 ton per jaar, en de totale CO ₂ -uitstoot van alle bouwplaatsen en productielocaties bedraagt maximaal ($\leq$) 2.000 ton per jaar.
Middelgrote organisatie	Totale CO ₂ -uitstoot bedraagt maximaal ($\leq$) 2.500 ton per jaar.	Totale CO ₂ -uitstoot van de kantoren en bedrijfsruimten bedraagt maximaal ($\leq$) 2.500 ton per jaar, en de totale CO ₂ -uitstoot van alle bouwplaatsen en productielocaties bedraagt maximaal ($\leq$) 10.000 ton per jaar.
Grote organisatie	Totale CO ₂ -uitstoot bedraagt meer dan ($>$) 2.500 ton per jaar.	Totale CO ₂ -uitstoot van de kantoren en bedrijfsruimten bedraagt meer dan ($>$) 2.500 ton per jaar, en de totale CO ₂ -uitstoot van alle bouwplaatsen en productielocaties bedraagt meer dan ($>$) 10.000 ton per jaar.

3 | Verantwoordelijkheid duurzaamheid

De eerste stap is het inzichtelijk maken van de energieverbruikers van de organisatie. Op basis van dit inzicht kan er worden gekeken op welke aspecten er resultaat valt te behalen in de reductie van CO₂-uitstoot. Dit inzicht is terug te vinden in de CO₂-footprint. Periodiek (één keer in de 6 maanden) worden de energieverbruiken in kaart gebracht.

Er is gekozen om de CO₂-footprint van 2019 te gebruiken als referentiejaar. De CO₂-emissie is uitgevoerd conform het gestelde in dit document. De betrouwbaarheid wordt gecontroleerd door een interne audit door een onafhankelijke adviseur.

Op basis van de CO₂-uitstoot in dit referentiejaar wordt bekeken welke maatregelen en doelstelling(en) geformuleerd kunnen worden om de CO₂-uitstoot vanaf dit referentiejaar te reduceren. Jaarlijks wordt bekeken of het gekozen referentiejaar nog steeds geschikt is voor de gestelde doelstelling en/of dat deze aangepast dient te worden.

De algehele reductiedoelstelling wordt geformuleerd tot 2025. Vanuit deze vastgestelde algehele reductiedoelstelling is een plan van aanpak opgesteld. In dit plan worden de maatregelen benoemd die worden genomen om de doelstelling te halen en welke afdelingen verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de maatregelen. Het overzicht van te nemen maatregelen en verantwoordelijke afdelingen staan vermeldt in het Excelbestand met CO₂-reducerende maatregelen.

3.1 Energiebeleid en doelstellingen

De algemene doelstelling van het energiemanagementsysteem is om te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de CO₂-uitstoot van de organisatie. Concreet is de doelstelling om in 2025 51% minder CO₂ in scope 1, 1% minder CO₂ in scope 2 en 1% minder in business travel uit te stoten.

3.1.1 Energiemanagement actieplan

Onderstaande gegevens worden door de verantwoordelijke afdelingen aangeleverd aan de projectleider van de CO₂-Prestatieladder. Deze zorgt voor het tijdig verwerken (halfjaarlijks) van de gegevens in de CO₂-footprint.

EMISSIESTROOM	EENHEID	BRON	VERANTWOORDELIJKE AFDELING	WANNEER	BIJ WIE AAN TE LEVEREN
Gas - Vastgoed	m ³	Uitlezen meterstanden	Duurzaamheid	Maart Oktober	Dylan / Martin
Brandstof wagenpark - Diesel - Benzine - Elektra	Liter kWh	Rapportages/tankpassen	Buitendienst	Maart Oktober	Jan Quint
Brandstof materieel - Diesel - Benzine - AdBlue	Liter	Rapportages/tankpassen	Buitendienst	Maart Oktober	Jan Quint
Elektra - Openbare verlichting - Vastgoed	kWh	Uitlezen meterstanden	Duurzaamheid	Maart Oktober	Dylan / Martin

Zakelijke kilometers	Euro	Declaraties	HR	Maart Oktober	André van Baal
-----------------------------	------	-------------	----	------------------	-------------------

Tabel 2: Energiemanagement actieplan, 2021

4 | Berekende CO₂-emissies

In dit hoofdstuk worden de berekende Green House Gas emissies (afgekort GHG-emissies) toegelicht. Het Green House Gas Protocol maakt onderscheid in verschillende scopes op basis van de herkomst van het broeikasgas. Hieruit ontstaat een zogenaamde 'inventaris aan broeikasgassen' van de organisatie die kan worden gekwantificeerd en gemanaged. Oftewel de CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de eigen activiteiten.

4.1 Directe- en indirecte emissies

De directe- en indirecte GHG-emissies van Gemeente Renkum bedroeg in 2020 572 ton CO₂. Hiervan werd 513,5 ton CO₂ veroorzaakt door directe GHG-emissies (scope 1) en 48 ton CO₂ door indirecte GHG-emissies (scope 2).

TABEL M1. OVERZICHT CO₂-EMISSIONS, GEHELE ORGANISATIE **2020 Heel jaar**

TYPE EMISSIONS SCOPE 1	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)
Gasverbruik	87.370	m ³	1.884	164,6
Brandstofverbruik wagenpark - benzine	4.280	liter	2.784	11,9
Brandstofverbruik wagenpark en materieel - biodiesel	28.259	liter	1.920	54,3
Brandstofverbruik klein materieel - benzine	8.044	liter	2.784	22,4
Brandstofverbruik afvalophaalwagens ACV (diesel)	56.351	liter	3.262	183,8
Brandstofverbruik afvalophaalwagens ACV (Bio-CNG)	73.641	liter	1.039	76,5
Totaal scope 1				513,5

TYPE EMISSIONS SCOPE 2	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)
Elektriciteitsverbruik - groene stroom uit biomassa	635.036	kWh	75	47,6
Elektriciteitsverbruik - groene stroom uit wind	1.481.751	kWh	0	-
Totaal scope 2				48

TYPE EMISSIONS BUSINESS TRAVEL	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)
Zakelijk vervoer - gedeclareerde kilometers	54.809	km	195	10,7
Zakelijk vervoer - openbaar vervoer	0	km	36	-
Vliegreizen <700 km	0	km	297	-

Vliegreizen 700-2500 km	0 km	200	-
Vliegreizen >2500 km	0 km	147	-
Totaal business travel			11

TOTALE EMISSIES SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL**572**Tabel 3: CO₂-uitstoot 2020 (in tonnen CO₂)

4.2 Emissies scope 3

Aan de hand van de 15 GHG-genererende categorieën voor scope 3 is een kwantitatieve analyse opgesteld. Bij deze kwantitatieve analyse is ook per categorie een inventarisatie gemaakt van welke ketenpartners betrokken zijn en welke reductiemogelijkheden er zijn (zie Excel-bestand Scope 3 Analyses). Zie hieronder de resultaten van de meest significante scope 3 categorieën voor Gemeente Renkum:

Thema's en producten	Totale lasten in Euro's 2021	% van het programma	Prioritering
Wegen, straten en pleinen	€ 3.488.000,00	21%	1
Groenonderhoud	€ 2.749.000,00	16%	2
Afvalverwijdering en -verwerking	€ 3.296.000,00	20%	3

5 | CO₂-reducerende maatregelen

Vastgoed (scope 1 en 2)
<p>Invoeren DJMOP (duurzaam meerjaren onderhoudsplanning)</p> <p>Uitvoeren maatregelen DJMOP</p> <p>Verbeteren energielabels (minimaal label C in 2023)</p> <p>Slimmer benutten ruimten vastgoed</p> <p>Invoeren energiemangement Energyalert</p> <p>Gemiddelde temperatuur verwarming met 1 graad naar beneden per gebouw</p> <p>Plaatsen van bewegingssensoren gemeentehuis</p> <p>Technische luchtbehandelingsinstallaties halfjaarlijks controleren en afstellen</p> <p>Resterende verlichting vervangen voor LED</p> <p>Renoveren of volledige nieuwbouw Gemeentewerf</p> <p>Vergroenen van het gas en/of compensatie</p>
MOBILITEIT (scope 1 en 2)
<p>Invoeren beleid zakelijke reizen - promoten fiets en OV</p> <p>Introduceren van een fietsplan</p> <p>Vervangen motorisch materieel voor elektrisch materieel</p> <p>Vergoeding voor zakelijke kilometers afbouwen met privé auto's</p> <p>ACV voor eigen niveau 3 CO₂-Prestatieladder laten certificeren</p>
ORGANISATORISCHE MAATREGELEN
<p>Toolbox CO₂-beleid gemeentewerf</p> <p>Campagne promoten groene stroom thuisadres</p> <p>Campagne of competitie verlagen gas- en elektraverbruik gemeentehuis</p> <p>Aanbesteding bedrijfsrestaurant - lokale partners</p> <p>CO₂-Prestatieladder toepassen in aanbestedingen als inkoopinstrument</p> <p>Energiemanager aanwijzen voor het gemeentehuis</p>

6 | Doelstellingen

De organisatie heeft als doel gesteld om in de komende jaren, gemeten vanaf het referentiejaar tot aan het jaar van herbeoordeling, onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL DOELSTELLING GEMEENTE RENKUM

Gemeente Renkum wil in 2025 ten opzichte van 2019 52% minder CO₂ uitstoten

Bovengenoemde doelstellingen zijn absoluut. Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen voor 2021 als volgt:

Scope 1: 51% reductie in 2025 ten opzichte van 2019 (47% reductie op ACV en 4% reductie op gas)

Scope 2: 1% reductie in 2025 ten opzichte van 2019 (1% reductie op elektra)

Business Travel: 1% reductie op zakelijke kilometers)

Dit zal betekenen dat de gemeente Renkum in CO₂ uitstoot de volgende reductie zal bereiken:

	2019	2020	2021	2025
CO₂-uitstoot (tonnage)	774	707	640	372

Aangezien de ACV vanaf volgend jaar niet meer in de footprint van Gemeente Renkum aanwezig is, zal vanaf volgend jaar een nieuwe doelstelling worden opgesteld waarbij de ACV niet wordt meegenomen in de reductie.

6.1.1 Subdoelstelling alternatieve brandstoffen

De gemeente Renkum committeert zich om het gebruik van fossiele brandstoffen tot een minimum te beperken. Dit doen ze onder andere door:

- De inkoop van 100% regionaal opgewekte groene stroom
- Het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed
- Het wagenpark van de gemeentewerf te laten rijden op 100% blauwe diesel
- Gemeentelijk vastgoed stapsgewijs gasvrij te maken en hiervoor andere systemen zoals WarmteKoudeOpslag en/of warmtepompen te gebruiken waar het kan

6.1.2 Scope 3 | Subdoelstelling ketenanalyse elektrisch maaien

De doelstelling voor de gemeente Renkum zal als volgt luiden:

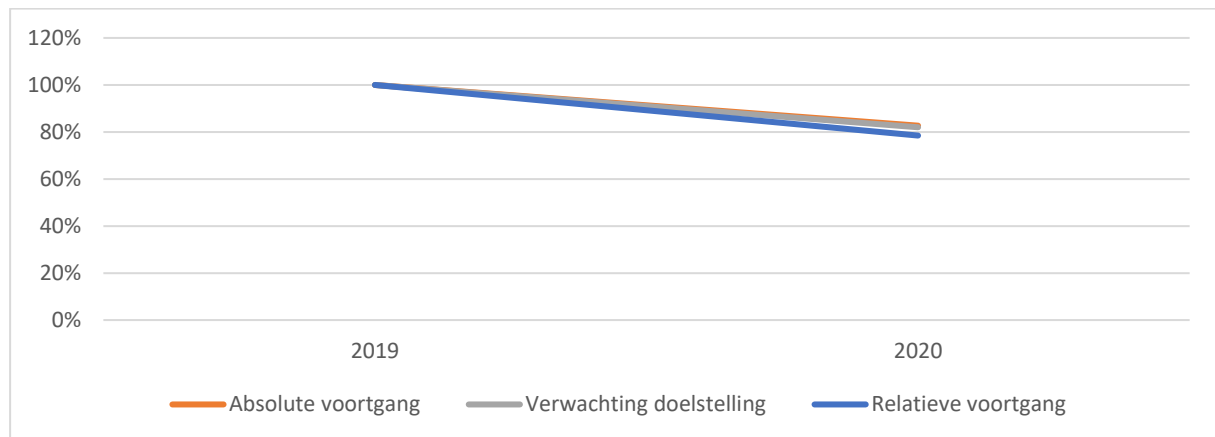
De gemeente Renkum wil ten opzichte van 2019 in 2023 ten minste 5 andere bedrijven en/of overheden inspireren van het overgaan op elektrisch maaien. Door het promoten van de robotmaaiers bij andere bedrijven en overheden kan er ten opzichte van de traditionele methode 93% CO₂ gereduceerd worden in de keten.

Daarnaast stelt de gemeente Renkum zichzelf de volgende subdoelstellingen:

- Het machinepark van robotmaaiers zal in 2020 ten opzichte van 2019 uitgebreid worden met 5 extra robotmaaiers.
- De gemeente zal zich inspannen om samen met Stihl de mogelijkheden voor hergebruik c.q. circulariteit van het product te onderzoeken.
- De gemeente Renkum geldt als pilot gemeente. Andere bedrijven en overheden kunnen bij de gemeente langskomen om ervaringen uit te wisselen.

7 | Voortgang

In onderstaand figuur is de voortgang van de CO₂-uitstoot van Gemeente Renkum opgenomen. De absolute voortgang loopt gelijk met de verwachtende doelstelling.

Grafiek 1: Voortgang van de CO₂-uitstoot.

Naast de evaluatie van de voortgang van heel scope 1 en 2, is de voortgang per subdoelstelling ook uitgewerkt. Zodoende kan er beter bijgestuurd worden. Ieder jaar, tijdens de evaluatie van het reductieplan, zal hieronder per subdoelstelling de voortgang in CO₂-reductie beschreven worden. Deze voortgang wordt aangetoond op basis van de verzamelde emissiegegevens betreffende scope 1 en 2.

7.1 Voortgang vastgoed (scope 1 en 2)

Om de doelstelling te kunnen behalen is aan de hand van de reductiemaatregelen bekeken hoeveel brandstof kan worden bespaard. Het afgelopen jaar is de hoeveelheid gas en elektriciteit flink gedaald. De emissies afkomstig uit het gasverbruik is met 13% gedaald en het aantal emissies afkomstig uit het elektraverbruik is met 71% gedaald. Dit is een stuk hoger dan verwacht. Hierop zal komend jaar de doelstelling worden aangepast.

7.2 Voortgang mobiliteit (scope 1, scope 2 en business travel)

De grootste reductie in de footprint van Gemeente Renkum heeft plaatsgevonden door het uitsluiten van de ACV. Het zakelijk vervoer is flink afgenomen afgelopen jaar.

7.3 Voortgang ketenanalyse

De gemeente Renkum wil ten opzichte van 2019 in 2023 ten minste 5 andere bedrijven en/of overheden overtuigd hebben van het overgaan op elektrisch maaien. Door het promoten van de robotmaaiers bij andere bedrijven en overheden kan er ten opzichte van de traditionele methode 93% CO₂ gereduceerd worden in de keten.

Daarnaast stelt de gemeente Renkum zichzelf de volgende subdoelstellingen:

- *Het machinepark van robotmaaiers zal in 2022 ten opzichte van 2021 uitgebreid worden met 5 extra robotmaaiers.*
- *De gemeente zal zich inspannen om samen met Stihl de mogelijkheden voor hergebruik c.q. circulariteit van het product te onderzoeken.*

Mede omwille van corona is er vertraging opgelopen bij de productie van de elektrische maaimachines. De productie is door Stihl uitgesteld naar 2022. Wanneer de nieuwe machines op de markt zijn zullen alle huidige elektrische machines (52 machines) worden vervangen en zal onderstaand actieplan worden opgepakt.

Actie	Verantwoordelijke	Planning
Promotionele activiteiten product bij andere bedrijven en overheden in de regio: <ol style="list-style-type: none"> 1. Open dag organiseren samen met de firma Osma (onderhoudspartij) voor de bedrijven uit de regio. Hiervoor wordt een nieuwsbrief gestuurd naar ondernemers. 2. Ketenanalyse delen met andere gemeenten tijdens regionale bijeenkomsten zoals het GEA. 	Jan Quint	1. Sept/okt 2022 2. Sept/okt 2022
Aanschaffen van 5 extra robotmaaiers voor de sportvelden	Jan Quint	Q3 2022
Levensduur robotmaaiers achterhalen en specificaties Stihl verkrijgen	Jan Quint	Q3 2022
Stroom opwekken bij de locaties met zonnecollectoren	Jan Quint/Vastgoed	2022
Doorontwikkelen van het product met Stihl	Jan Quint	2022/2023
Hergebruik / circulaire mogelijkheden onderzoeken na einde levensduur	Eveline Prop / Jan Quint	2022/2023

8 | Participatie sector- en keteninitiatieven

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. De organisatie dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

8.1 Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

Om te bekijken welke sector- en keteninitiatieven relevant zouden kunnen zijn voor Gemeente Renkum is de website van de SKAO geraadpleegd (https://www.skao.nl/initiatieven_programma). Hier is een compleet overzicht van alle initiatieven en reductieprogramma's te vinden. Eventuele geschikte initiatieven zijn besproken met de projectleider en met het management. Aangezien Gemeente Renkum aan meerdere initiatieven deelneemt is dit alleen ter inspiratie geraadpleegd.

Jaarlijks wordt er door de projectleider en het management geëvalueerd of deelname aan de initiatieven nog steeds als relevant en actueel wordt gezien en/of dat er eventuele andere geschikte initiatieven van toepassing kunnen zijn.

8.2 Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven en overheden informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm van de SKAO om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten en presentaties van de organisatie in de werkgroep kunnen tegenover de auditor dienen als bewijs van actieve deelname.

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op zeker moment niet meer relevant zijn voor de organisatie (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

8.3 Lopende initiatieven

8.3.1 Groene Metropoolregio

Achttien gemeenten die de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vormen, gaan samen aan de slag met vijf opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groeiregio en Verbonden regio. Met een regionale agenda wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. De achttien gemeenten beslissen elk over deelname aan deze opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering ervan wordt meegegeven. Onder dit regionale initiatief vallen diverse bestaande en nieuwe regionale projecten op het gebied van duurzaamheid, waaronder o.a.:

- Circulair opdrachtgeverschap bij grond-, weg- en waterbouw
- Gezamenlijke inkoop van groene stroom en aardgas
- Monitoring regionale routekaart energieneutraal 2050

8.3.2 Initiatief Renkum verduurzaamt samen

Renkum Verduurzaamt Samen is een groeiend netwerk waarin inwoners, bedrijven, de gemeente, kennisinstellingen en andere organisaties elkaar inspireren en samenwerken aan diverse projecten en initiatieven met als doel om tot een klimaatneutraal en klimaatrobuust

Renkum te komen. We verbinden kennis, ervaringen en ideeën op het gebied van klimaat, energie en duurzaamheid. Renkum verduurzaamt samen is een initiatief van de gemeente Renkum.

8.3.3 Initiatief Schaapsdrift- Energieneutraal bedrijventerrein

De gemeente Renkum werkt actief mee aan een project waarbij het bedrijventerrein Schaapsdrift samen met de ondernemers op dit bedrijventerrein wordt verduurzaamd. De doelstelling is om het bedrijventerrein tenminste energieneutraal te maken. Het onderzoek naar de technische mogelijkheden is afgerond. Ondernemers zijn bereid om zonnepanelen te realiseren op dak, maar lopen aan tegen nevenkosten aan, zoals verzwaring van dakconstructie.

8.3.4 Initiatief RES (Regionale Energie Strategie)

Vakberaad klimaat is overleg orgaan voor de regio Arnhem Nijmegen. Dit gaat over ontwikkelingen en regionale duurzaamheidsprojecten. Het is de ambtelijke voorbereiding van het portefeuillehoudersoverleg duurzaamheid en geeft uitvoering aan de regionale routekaart Energieneutraal 2050. Het PFO heeft voor de komende periode 4 projecten bepaald:

- Verhogen bewustwording gebouwde omgeving
- Verduurzamen van bedrijven(terreinen)
- Circulair en duurzaam inkopen
- Regionale Energie Strategie

In de Regionale EnergieStrategie (RES) komt te staan hoe de regio zoveel mogelijk energie kan besparen. En hoe (en waar) we energie kunnen halen uit duurzame, hernieuwbare energiebronnen. Bijvoorbeeld waar windmolens en velden met zonnepanelen kunnen komen. Ook onderzoeken we hoe we duurzame warmte naar de woonwijken kunnen brengen. De regio maakt in de strategie een afweging tussen ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke acceptatie en betaalbaarheid. In de RES worden nog geen besluiten genomen. De komende tijd wordt de RES voor energieregio Arnhem Nijmegen verder uitgewerkt.

Dat doen we met andere partijen, zoals de provincie Gelderland, de andere regio's in de provincie, de waterschappen, energienetwerkbedrijf Alliander, het bedrijfsleven, grondeigenaren en -beheerders, energiecoöperaties en inwoners. Op bijeenkomsten verkennen we de mogelijkheden en wensen.

8.3.5 Initiatief Gelders Energieakkoord

Door de Gemeente Renkum wordt passief en actief deelgenomen aan het initiatief 'Gelders Energieakkoord'. Samen met andere gemeenten, waterschappen, de provincie, het bedrijfsleven en overige wordt bekeken hoe de energietransitie kan worden versneld.

Doelstelling

Het Gelders Energieakkoord wil een belangrijke bijdrage leveren aan een breder klimaatbeleid, dat ook gaat over aanpassing aan een veranderend klimaat en de uitstoot van bijvoorbeeld methaan en lachgas. Het terugdringen van al deze emissies is immers noodzakelijk om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden Celsius, met 1,5 graden als streefwaarde, zoals in december 2015 in Parijs is overeengekomen tijdens de klimaatop. Daarnaast willen de partijen met deze afspraken bijdragen aan een versterkte economische positie (ondernemerschap en werkgelegenheid) en een verbeterd leefklimaat (sociale cohesie en (klimaat)robuuste leefomgeving). De afhankelijkheid van andere gebieden wordt verkleind. Meer geld wordt in de eigen regio geïnvesteerd.

De kwantitatieve doelen van het SER-energieakkoord worden vertaald naar Gelderland. Het Gelders energiegebruik bedroeg in 2013 in totaal 200 PJ (bron: Klimaatmonitor). Dat komt overeen met de energieopbrengst van 9.268 windmolens van elk 3 MW.

Dat levert bij doorvertaling van de landelijke doelen de volgende concrete doelstellingen voor Gelderland op:

- Besparing van 1,5 % per jaar, dit komt overeen met 15 PJ aan besparing in energiegebruik in Gelderland in 2020;
- Toename van aandeel hernieuwbare energieopwekking naar 14% in 2020 (komt overeen met ca. 26 PJ);
- Stijging van dit aandeel naar 16% in 2023;
- Tenminste 1.800 banen te realiseren in de komende jaren.

Om bovenstaande doelen te realiseren is het noodzakelijk inzicht te hebben in het huidige energiegebruik, energie-opwek en de huidige werkgelegenheid. Het huidige aandeel van duurzame energie in het Gelders energiegebruik bedraagt: 5,5 % dit is inclusief de herleide afkomst van duurzame bronnen waarvan meer dan 1,8% afkomstig is van het hout stoken in de woningen.

Om deze deelname te bewijzen worden de volgende documenten bewaard:

- Verslagen bijeenkomsten

Hieronder wordt de begroting beschreven voor het jaar 2021:

INITIATIEF	TYPE BIJDRAGE	JAARLIJKS BEDRAG	BEWIJSLAST
Renkum verduurzaamt samen	Websitebeheer	€ 1.000,-	Website
	Inzet medewerkers (uren vertaald naar budget)	€ 10.000,-	
Schaapsdrift	Ondersteuningsbudget	€ 5.000,-	
	Inzet medewerkers (uren vertaald naar budget)	€ 5.000,-	
RES	Inzet medewerkers (uren vertaald naar budget)	€ 5.000,-	
Gelders Energieakkoord	Inzet medewerkers (uren vertaald naar budget)	€ 1.600,-	Verslagen bijeenkomsten
Groene Metropoolregio		€25.000,-	
TOTALE KOSTEN		€ 52.600,-	

Bovenstaande deelnames worden jaarlijks geëvalueerd en besproken in de directiebeoordeling. De raad stelt jaarlijks de begroting vast en daar is het budget in opgenomen.

Disclaimer & Colofon

Uitsluiting van juridische aansprakelijkheid

Hoewel de informatie in dit rapport afkomstig is van betrouwbare bronnen en exceptionele zorgvuldigheid is betracht tijdens het samenstellen van deze rapportage kunnen De Duurzame Adviseurs geen juridische aansprakelijkheid aanvaarden voor fouten, onnauwkeurigheden, ongeacht de oorzaak daarvan en voor schade als gevolg daarvan. De borging en uitvoering van de opgestelde beoogde doelen en maatregelen aanwezig in dit rapport liggen bij de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Voor het niet behalen van doelen en/of het onjuist aanleveren van data door de opdrachtgever, kunnen De Duurzame Adviseurs niet aansprakelijk worden gesteld.

In geen enkel geval zijn De Duurzame Adviseurs, haar eigenaren en/of medewerkers aansprakelijk ten aanzien van indirecte, immateriële of gevolgschade met inbegrip van gederfde winst of inkomsten en verlies van contracten of orders.

Bescherming intellectueel eigendom

Het auteursrecht op dit document berust bij De Duurzame Adviseurs of bij derden welke bij toestemming deze documentatie beschikbaar hebben gesteld aan Gemeente Renkum.

Vermenigvuldiging in wat voor vorm dan ook is alleen toegestaan door voorafgaande toestemming door De Duurzame Adviseurs.

Ondertekening

Auteur(s):	Sophie Wijnen, De Duurzame Adviseurs
Kenmerk:	CO2-BELEID N4
Datum:	3-11-2021
Versie:	1.0
Verantwoordelijke manager:	Melanie Hutting

Handtekening autoriserende manager:
